

نمونه‌هایی از آثار هنر ایران

درموزه باستانشناسی شهرداری مادرید

مقارن با جشن دوهزار و پانصدمین سال بنیانگذاری شاهنشاهی ایران، بسیاری از کشورهای دوست برای تجلیل از مقام کوروش بزرگ و شاهنشاهی ایران، مراسمی ترتیب دادند و به نحوی خود را در این جشن بزرگ ملی ما با ما شریک و سهیم دانسته، برای زنده نگاهداشتن این خاطره نشریاتی منتشر نمودند و در بساره آثار هنری ایران که شواهدی زنده و جاوید از تاریخ پرافتخار تمدن ایران میباشند نمایشگاههایی ترتیب داده شد و کتابهایی تدوین گردید. از آن جمله نمایشگاه آثار هنری ایران در اسپانیا است که از ۲۲ نوامبر تا ۷ دسامبر ۱۹۷۱ ادامه داشت و کمیته اسپانیولی بزرگداشت دوهزار و پانصدمین سال شاهنشاهی ایران با همکاری اداره کل روابط فرهنگی اسپانیا، شهرداری مادرید، اداره کل بایگانی‌ها و کتابخانه‌ها، اداره کل پست و ارتباطات دور دست و اداره کل هنرهای زیبا کتابی درباره آثار هنری ایران که در این نمایشگاه مورد بازدید قرار گرفته بود تدوین و بزبان اسپانیولی منتشر نموده است.

اینک ضمن سپاسگزاری از ناشران مجموعه مزبور چند نمونه از آن آثار را که نشانه‌هایی از شاهکارهای هنر و تمدن ایران میباشد با شرح کوتاهی از هر یک، برای اطلاع خوانندگان ارجمند این شماره بچاپ میرسانیم. و لازم می‌بیند در اینجا از آقای پرویز منصور مؤید معاون اداره امور اقتصادی وزارت امور خارجه که برای ترجمه شرح عکسها از زبان اسپانیولی بفارسی باین مجله همکاری کرده‌اند سپاسگزاری نماید.

برسی ای تاریخی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی
پیشکش کی گئی ہے

پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱

شکل ۲

پروژه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروفسور محمد باقر وصالی و مطالعہ
پران صاحب علوم انسانی

شکل 6

شکل ۷

شکل ۸

پیشگامان ایران و مطالب آموزشی
پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی
پیشکش کی گئی ہے

پرتال جامع علوم انسانی

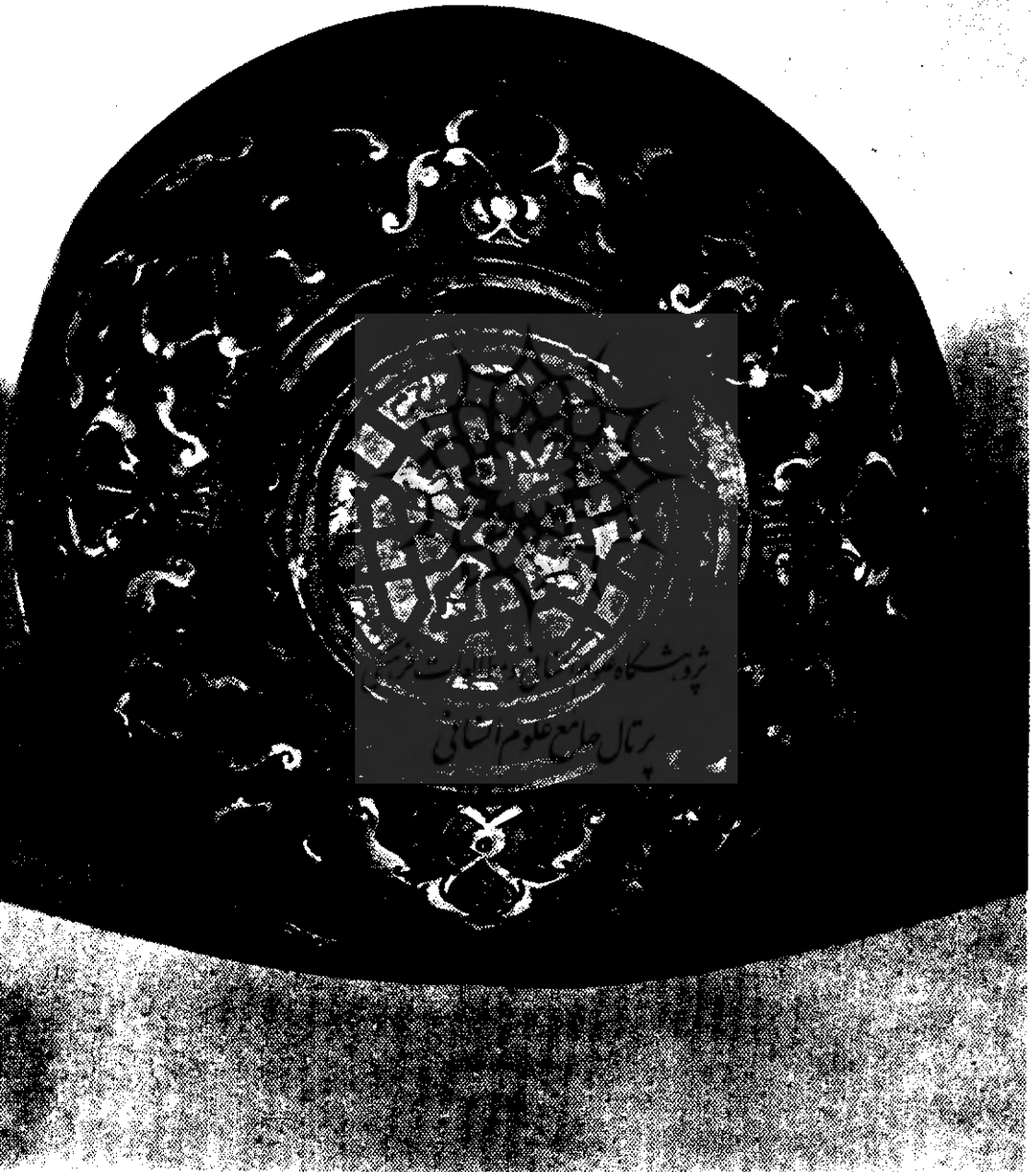

شکوه مردم آشنای و طلبه
زبان معتمد آشنای

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه ملی باستانشناسی
مقاله علمی-فصلنامه‌ای
مجله مطالعات باستانشناسی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱۷

1. *Amphipoda* (Amphipoda) - *Amphipoda*
 2. *Isopoda* (Isopoda) - *Isopoda*
 3. *Decapoda* (Decapoda) - *Decapoda*
 4. *Stomatopoda* (Stomatopoda) - *Stomatopoda*
 5. *Malacostraca* (Malacostraca) - *Malacostraca*
 6. *Amphipoda* (Amphipoda) - *Amphipoda*
 7. *Isopoda* (Isopoda) - *Isopoda*
 8. *Decapoda* (Decapoda) - *Decapoda*
 9. *Stomatopoda* (Stomatopoda) - *Stomatopoda*
 10. *Malacostraca* (Malacostraca) - *Malacostraca*

1. *Amphipoda* (Amphipoda) - *Amphipoda*
 2. *Isopoda* (Isopoda) - *Isopoda*
 3. *Decapoda* (Decapoda) - *Decapoda*
 4. *Stomatopoda* (Stomatopoda) - *Stomatopoda*
 5. *Malacostraca* (Malacostraca) - *Malacostraca*
 6. *Amphipoda* (Amphipoda) - *Amphipoda*
 7. *Isopoda* (Isopoda) - *Isopoda*
 8. *Decapoda* (Decapoda) - *Decapoda*
 9. *Stomatopoda* (Stomatopoda) - *Stomatopoda*
 10. *Malacostraca* (Malacostraca) - *Malacostraca*

شرح تصاویر

۱- گلدان

قطر ۱۲۱/۰

ارتفاع ۱۸۴/۰

گل رس . بشکل استوانه . رنگ آمیزی گل اخری با خطوط افقی و موازی که خطوط موازی و مایل دیگری آنرا قطع میکند . روی آنها حاشیه ای با سه رده زاویه های بسته .

۲- آبخوری

ابعاد : ۱۳۵/۰ × ۱۵۵/۰

مبدأ : نهاوند

گل سفید ، پایه بلند ، حاشیه بانقشی از بز برنگ مشک می گنزی و دم ها از سه خط قیطان باف . شاخها پیچدار و تابیده .

حاشیه بانقوش از خطوط مرسم و طرحهایی بشکل قرقره . در پایه

طرحی درمایه ستاره

سبك : تپه سیالك

۳- گلدان

منتهای قطر : ۷۶٪ قد : ۷۹٪

مبدأ : شوش

گل سرخ ، خیلی ظریف و براق بشکل ماسوره . رنگ قرمز در سه مایه مختلف ، داخل لبه عمودی بالوزی پر شده ، نقوش مرغانی بسبك اکسپرسیونیسم . سبك تپه جیان ، نوع آن بزمانی دیرتر می خورد .

۴- مجسمه کوچک

$$/۲۷۵ \times ۰ / ۱۳ \times ۰ / ۸ \times ۰$$

گل- خیلی روشن ، شبیه به چرم ، تقلید کیفیت فلزی ، باخطوطی از دوره رومی در گردن و تکه هائی از لباس .

نمودار خیالی و بی روحی از یک زن ، فربه در قسمت پا ، بطوریکه اشکال و احجام در مجموع کار بطری را مجسم میسازد ، با ظاهری از کمر پیاپاین باد کرده و کفلها بشکل گوی بیرون آمده ، شیارهائی روی سینه و ران ، آنچه که استحکام و بیان هنری آنرا کامل میکند ، و با تأکید بیشتری روش کوبیسم را در آن میتوان یافت ، سر و صورت است . با روی پوشی که تا دور گوشها میرسد . بگوشها گوشواره فلزی آویزان است .

قیافه صورت بشاشترین و ادیبانهترین خلوصی را که تاکنون در کتابخانه ها یا موزه ها شناخته شده نشان میدهد . نمونه حقیقی مادری بزرگ و الهه باروری با مشخصات سبک آملش .

مارلیک تپه در تپه های رودبار - قرن هشتم و دهم . خیلی شبیه بیکی از اشیاء موجود در یک مجموعه خصوصی در نیویورک در آملاش ۱۹۶۵ ، لایه یازده و قابوس ، ۱۹۶۷ ، لایه سه .

۵- مجسمه کوچک

$$/۱۴ \times ۰ / ۵۵$$

گل سرخ ، دانه دانه ، کمی منفذدار . نمودار الهه باروری با پاهائی گهگاه نشاندار ، بیش از حد حجیم و چرک تا کمر ، رانهای نشاندار ، بازوهای تاشده که سینه های کم حجمی را نگاه داشته و گردنی که بنحو نامتناسبی پهن است ، باشباهت تقریبی به بطری که سری را بشکل فینه در بر گرفته ، با چهره کوچک بیحالت و گوشهائی خیلی بی اندام و شکسته . رودبار - قرن هشتم .

۶- پارچ

۰/۲۵۵×۰/۱۲×۰/۲۰۵

گل سرخ پیچ‌خورده در دو قسمت، گل اخرای براق، نمایشگر يك گاوکوهان دار هندی باگودی بقسمت داخل .

سرباگوشهای سوراخدار برای گوشواره فلزی که روی آن نصب شده . شاخ کوچک شده در حجم و پوزه بزرگ کوزه‌ای که بذات خودو مجرد از قطعات دیگر بیان هنری مینماید، مزین به نقطه‌های دراز چهار گوش .

مارلیک تپه - قرن هشتم بعد از میلاد

۷- کله قوچ

طول : ۱۱/۰ . قد ۷٪

کله بزرگ قوچ، برنز، با شاخهای برگشته، يك کار استثنائی،

مطمئناً بقایای دسته صندلی، شبیه به مجموعه Ch. R. Holmes

(باندازه ۱۱۵/۰) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۸- سیخ

طول ۱۷/۰

برنز، که از سه قسمت تشکیل شده، قسمت پائین با خطوط متقاطع زاویه‌دار قسمت میانی گوی‌وار و در بالا قوچی با شاخ بلند .

۹- سیخ

طول ۱۶/۰

از برنز که به يك مجسمه از طاووس با حالتی زیبا تمام میشود.

۱۰- بشقاب

قطر: ۲۳/۰ / قد: ۷/۰

گل زرد، پایه کتیبه‌ای، صیقلی سفید. رنگ آمیزی شده به آبی کبالتی، سفال روئین، و آبی ملایم پشت نما. بطور غیر معمولی سالم. در کف سه ردیف خط نویس که با چهار نقش برگ خرمای بصورت صلیب احاطه شده. بایک نقطه در انتهای برگ.

این بشقاب که بجهت کمال آن یک کار استثنائی است مربوط میشود به سبک کلاسیک Mesopotamia و با کمی سهو میتوان آنرا Somarra خواند ...

کارهای این دوره بخاطر خط کوفی که در آن است مشخص میباشد. وبصاحب وسازنده آن یک نوآوری را نسبت میدهد.

مایه برگ خرمای تزئینی خیالی تر از کارهاییست که تاکنون شناخته شده، چه در بشقابی که در مجموعه Keir متعلق به آقای Edmund de Unger در لندن است، و چه در بشقاب موزه

Museum für Völkerkunde در مونیخ. طرحهای گیاهی بطبیعت خیلی نزدیک است و بهتر است گفته شود که یک شاخه باساقه است - در حقیقت بخاطر کار آن شبیه است بیکی از یافته‌های شوش که در موزه باستان‌شناسی تهران بدون شرح نگهداری میشود.

منابع:

Pinder - Wilson, R. H. : Islamic Pottery

800 - 1400 London, 1969, Núm. 6

Lommel, A. : Persische Kunst. München, 1969

No. 11

کاشی سفالین عراق در عصر اسلامی (بزبان عربی) : آوالدباغ
No. 11 Mikami, T. امضاء صفحه ۱۰۱، Summer XX, 1964، کاشی-
کاری اسلامی در مجموعه‌های ژاپن (بزبان ژاپنی) جلد اول
توکیو ۱۹۶۲ شماره ۱۶۰.

۱۱- بشقاب گرد

قطر ۰/۱۵ - قد ۰/۳

خاک سرخ ، پایه کتیبه‌ای صاف ، برنگ سفید صیقل خورده نقاشی شده در منگنز سرخ و سیاه ، زنگار سبز و قرمز .

درکف آن يك بز وحشی درحال پریدن طراحی شده تزئین اطراف و قسمتهای خالی بانقطه‌هایی از منگنز. در متن دو دایره قرمز که دور آن برنگ منگنز است . همینطور قسمت وسط برنگ منگنز است .

اطراف نقش مرکزی دو نوار ، یکی برنگ سبز و محدود بدو خط برنگ منگنز بانقطه‌های کوچک و دیگری منگنز صاف ، تزئین لبه را پرمیکند .

۱۲- بشقاب

قطر ۰/۱۸ - قد ۰/۷۹

گل قرمز ، پایه صاف ، رنگ آمیزی شده برنگهای سیاه منگنز عسلی آهنی ، و سفال روئین . درکف يك بوقلمون قشنگ با طراحی برنگ سیاه جلب نظر میکند که بارنگ عسلی ولکه‌های سیاه پر شده از کف تالبه يك حاشیه وسیعی برنگ عسلی که با مثلث‌هایی ، همراه با خطوط . بعضاً منحنی ، تشکیل يك شش گوش کامل را میدهد تا به بوقلمون میرسد .

لبه که خیلی بالا آمده از خارج يك کجی را نشان میدهد و بالکه‌هایی از رنگ تزئین شده . خیلی خوب نگهداری شده است

۱۳- قدح

گل سفید شده ، پایه کتیبه‌ای ، لعاب آبی فیروزه‌ای و سه رنگ سیاه منگنزی ، سفید قلعی ، و قرمز آهنی . در قسمت خارجی ، يك

حاشیه کتیبه‌دار، با خطوط شکسته دارد .
فارس - اوایل قرن هشتم .

۱۴ - جام

قطر : ۰/۳۵۰ / قد : ۰/۲۰۰

مس روکش‌دار باحکاکی عمیق، پایه کتیبه‌ای. از بالا تا پائین:
حاشیه‌ای از نوشته و طرح گل. رده‌هائی از ساقه بهم بافته و
رده‌های پهنی از گل و ساقه بهم تابیده و در آخر حاشیه‌ای از ساقه
باترنجی از گل .

۱۵ - آبگردان

قطر : ۰/۱۹۰ / بلندی : ۰/۱۷۰

مس حکاکی شده و سرباز

بین دو رده سبزیکاری نقوشی از کشمیر (بته جقه)، دوره صاف
که با ساقه‌های بهم بافته تزئین شده. در توی آن نقش برگ تا
نزدیک دوره. دسته ساده اریب .

۱۶ - مجسمه نیم تنه .

منتهای پهن ۱۱ / . قد : ۱۹۲ / .

گل قرمز پخته، بزمختی نشان دهنده زنی است که چهار زانو و
بجلو نشسته با تزئینات بی نظیر، چیزی شبیه به تاج با نقوش
برجسته گوشواره‌های مدور و بزرگ، گردن بند، و چیزی شبیه شنل
بروی شانه‌ها که با ظرافت درست شده. دماغ، ابرو، و دهان خود را
روی صورت بی‌حالت نشان میدهد . بدن، کاملاً صاف و زاموسقه شده
که نشان میدهد روزی رنگ داشت .

۱۷ - بشقاب .

قطر ۲۸ / کلفتی ۸۷٪

خاک رس قرمز، پایه‌ای بلند و کتیبه‌دار، حکاکی شده، صیقل

خورده، رنگ آمیزی شده بزمینه سبز گوجه‌ای، نقش يك مرغ که درشکمش يك ماهی دارد .

محور اتصال بال و دم مرغ در وسط بشقاب قرار دارد. زیرشکم پرنده و در وسط دم يك دایره با نقوش مدوری بشکل قطره . جاهای خالی با خطوط مشبك پر شده . همچنین سه خط موازی و چندین دالبر كوچك روی لبه منقش است .

۱۸- دست نویس فارسی فرهنگ لغت ایتالیائی (کار تحریر در ۲ نوامبر ۱۶۴۸ خاتمه یافته) ۲۵۰ برگ، کاغذ، ۱۵۰×۲۱۵ میلیمتر در جلد چرمی .

